

„Danskere“

ET NYHEDS- OG OPBYGGELSESBLAD FOR DET DANSKE FOLK I AMERIKA.

udgivet af Danish Lutheran Publishing House, Blair, Nebraska.

„Danskere“ udkommer Onsdag i hver Uge.

Pris pr. Aargang: De Forenede Stater \$1.50. Udlandet \$2.00

Bladet betales i Forskud.

Bestilling, Betaling, Adresseforandring etc. med Undtagelse af Bidrag til

Bladets Indhold adresseres DANISH LUTH. PUBL. HOUSE,

Blair, Nebraska.

Alle Bidrag til Bladets Indhold —

Korrespondancer, Afhandlinger og andre

Artikler — sendes til dets Redaktør:

A. M. ANDERSEN, Blair, Nebr.

Entered at Blair Post office as second

class matter.

Acceptance for Mailing at special

rate of postage, provided for in Section

1103, Act of Oct. 3, 1917, authorized

on July 8, 1918.

Advertising rates made known upon

application.

I Tilfælde af, Bladet ikke modtages

regelmæssigt, bedes man klage til det

seddelige Postkontor. Skulde dette ikke

hjælpe, bedes man henvende sig til „Dan-

skeren“s Kontor.

Naar Læserne henvender sig til Folk,

som avterer i Bladet, enten for at

købe hos dem eller for at få Oplysning

om det averterede, bedes de altid om-

tale, at de saa i Læstisementet i dette

Blad. Det vil være til gensidig Skatte.

Fra Sidney, Montana, skriver

Past. Damskov: Her i Montana

nyder vi det dejligste Vejr, der

kan tænkes, I Dag, den 24 om

Formiddagen, viser Termometret

omkring 40 Gr. over Zero, og

saadan har det været nu for

lange Tider, men det er da ogsaa

den fineste Vinter, jeg har set

her i de 13 Aar, jeg har været

her i Nordvesten.

Vi er endnu ikke færdige med

„Flu“, der er ikke saa faa Til-

fælde blandt vore Kirkefolk; i

Gaar besøgte jeg da 7 saadanne

Familier, hvor denne ubehagelige

Gæst er paa Besøg.

Den evangelisk-lutherske Kirke

prædiker Evangeliet i Chicago

i næsten et Dusin Sprog. I

Chicago og dens umiddelbare

Nærhed er der 106 Kirker, hvor

der hovedsagelig prædikes Tysk.

Engelsk følger næstefter; der er

50 lutherske Menigheder, i hvilke

der fortrinsvis bruges Engelsk.

Svensk er Nr. 3 med 35 Menig-

heder, som bruger dette Sprog.

Norsk bruges mest i 30 Menig-

heder. Der er 7 dansktalende

Menigheder, 5 slovakke, 2 polske,

een lithuanisk, een lettisk og een

Menighed, hvor Tegn-Sproget

bruges udelukkende.—Lutheran.

De militære Autoriteter og

og Lutheran Brotherhood. Bestyrelsen

for Brotherhood-Bygningen

ved U. S. Skole til Uddannelse

af Søofficerer, Great Lakes,

Ill., har faaet følgende Skrivelse

fra Marindepartementet:

„Man er nu i Færd med at

forberede en fuldstændig Historie

over Great Lake-Stationens

Officerskole; den skal indeholde

Stationens Historie til Krigens

Slutning. Den Del, som Lutheran

Brotherhood har taget i Arbej-

det, udgør et interessant Afsnit

af nævnte Historie. De bedes

derfor om at indsende en Rap-

port om Deres Organisations

Virksomhed ved Great Lakes-

Stationen. Rapporten bør begynde

med Krigens Udbrud og gaa

til Udlobet af sidste Kvartal.

Supplerende Kvartalsrapporter

udbedes indtil Krigens Slutning.

Smaaetæk, som har almenmen-

skelig Interesse, Episoder, som

kaster Strejflys over Marinens

Raskhed og Kraft, og mange gode

Fotografier vil være meget

passende.“—Lutheraneren.

Pastor N. C. Brun død. Past. Brun

og Dsk's Redaktør var baade

Bekendte og Venner i vore

ynge Aar som Præster i „den

norsk-danske Konference“. Han

var ogsaa vel kendt af flere i

vor forenede danske Kirke. Der-

for her nogle Ord om ham efter

„Lutheraneren“. Han døde den

6. Jan. Bladet af 22. Jan. skriver

bl. a. om den afdøde: „Han

naaede aldrig til nogen fremra-

gende Stilling i Kirken. Og Grunden dertil var vistnok hans mangesidige Begavelse, der hindrede ham fra at blive Specialist i noget enkelt Fag. Han kunde have fyldt en Post ved vort teologiske Seminar, men vi tvivler, om han selv havde kunnet udpege det Fag, han foretrak fremfor andre. Han var Dogmatiker, Exeget og Historiker — alt i een Person paa samme Tid, som han var vel hjemme i alle praktiske Fag. Past. Brun vil blive savnet først og fremmest ved vore kirkelige Møder. Past. Brun havde altid noget at sige, som var værd at høre. Men kunde være uenig med ham, men man maatte lytte . . . Til sin livslange Ven Past. N. E. Boe skrev han lige før Jul bl. a.: „Saa faaer I ha' Tak for Samværet her paa Jord! Saa faaer I ha' Tak for alt, I gav, og for alt, I tog imod i Venlighed, uden at ringeagte det, fordi det var saa lidet. Saa faaer I ha' Tak for Livets trofaste og lange Vej, hvorpaa vi har vandret. Saa faaer Gud ha' Tak for sin usigelige Naade i Tid og Evighed!“ — Ja, Past. Brun var en trofast Ven og en trofast og dygtig Arbejder i Guds Kirke.

AANDELIGE SKATTE.

som vi skylder Amerika og særlig vor Efterslægt her.

II.

„Common Service Book's „Hymnal“, der som nævnt blev udgivet 1917 af de engelske-lutherske Samfund, der sidste Efterslægt sluttede sig sammen, og som nu udgør „The United Lutheran Church in America“, har store Fortrin for „Book of Worship“, som Generalsynoden udgav i 1880, særlig er den da mere udpræget luthersk.

De, der har samlet og udarbejdet denne Bog, siger i et Forord med Hensyn til „The Hymnal“:

„Ved Udarbejdelsen (Compilation) af Salmebogen har Komiteen søgt at medtage det størst mulige Antal af alle Landes og Tidens klassiske Salmer, særlig disse, der blev til i den protestantiske Reformations Tid og dens Aand. Den har anvendt den litterære Maalestoks Fortjeneste og Brug paa alle Salmernes, men den endelige „test“ har været Overensstemmelse med den lutherske Kirkes Tro og Aand.

„The Hymnal“ adskiller sig i Ordningen fra alle tidligere engelske lutherske Salmebøger, deri, at den er udarbejdet i fuld Harmoni med Aanden i Liturgien og med Kirkearets evangeliske Principper. Derved returnerer den efter mere end et Aarhundrede til den Plan, som H. M. Muhlenberg adopterede i den første amerikanske-lutherske Salmebog.

Saa skal vi nævne enkelte Træk ved Bogen, før vi gaar over til at paavise dens Forhold til danske Salmer.

The C. S. Hymnal indeholder 577 Salmer, og af disse er 180 oversatte Salmer, 117 fra Tysk, 45 fra Latin, 9 fra Græsk, 2 fra Svensk, 2 fra Dansk, 2 fra Fransk, 2 fra Italiensk, 1 fra Welsk. Af de fra Tysk oversatte Salmer er 7 af Luther og 15 af Poul Gerhardt, hvem man kalder „den største af de tyske og lutherske Salmedigtere.“ Som en Mærkelighed kan nævnes en engelsk Dame, Miss Catherine Winkworth, født i England 1829, død 1878, har oversat 52 af de tyske Salmer til Engelsk.

De 2 Salmer, der nævnes fra dansk Kilde, er: „Igenem Nat og Trængsel“ (Through the night of doubt and sorrow) of B. S. Ingemann, og: „Det kimer nu til Julefest“ (The happy Christmas comes once more) af N. F. S. Grundtvig. Men denne sidste Salme nævner „Salmebog for Kirke og Hjem“ Lutheraner som Forfatter af og Grundtvig som Oversætter, saa der i Virkelighed er kun een af danske Forfatterskab. Og i Fortegnelsen over Forfattere siges, at Grundtvig fødtes i Sverige 1783, i Stedet Udby ved Vordingborg, Sjælland, Danmark.

Vi gør opmærksom paa dette, at der kun er taget 4 (3) Salmer med fra hele den lutherske Kirke i Skandinavien (der er nemlig ingen fra Norge), og ligesaa, at man kalder uden videre P. Gerhardt den lutherske Kirkes største Salmedigter, fordi det tyder paa, at man slet ikke endnu har opdaget den lutherske Kirke i Norden, eller i hvert Fald ikke dens Salmedigtere.

Men maaske det bør lægges os til Last fremfor dem. De kender vel ikke vort Sprog. Bogen har een dansk Melodi, A. P. Berggreen's „Amen, Jesus han skal raade“ (Amen raabe hver en Tunge) og to norske, Lindemans „Hjem jeg langes“ og „Bryd frem, mit Hjertes Trang at lindre.“

Men adskillige af dem vi paa Dansk har i Oversættelse, har ogsaa C. S. Hymnal, saaledes: Aleneste Gud i Himmerig (All glory be to God on high), Lover den Herre, den mægtige Konge med „Ere (Praise to the Lord, the Almighty, the King of Creation), Sode Jesus, vi er her (Blessed Jesus, at Thy word), O Herre Krist, dig til os vend (Lord Jesus Christ, be present now), Dit Ord, o Gud, som Duggen kvæger (Thy Word, o Lord, like gentle dew), Hvorledes skal jeg møde (O how shall I receive Thee — den er dog meget kortere og i forskellige Vers fra Brorsons Oversættelse af samme Poul Gerhards Salme), Vor Gud han er saa fast en Borg (A mighty fortress is our God), O Hoved, højt forhaanet (O sacred Head now wounded), Kom Helligaand, Gud Herre (Come Holy Spirit, God and Lord), Fra Himlen højt kom Budskab her (Good news from heaven the angels bring), Jesus er mit Liv i Live (Christ the life of all the living), Af Dybsens Nød, o Gud til dig (Out of the depths I cry to Thee), Er Gud for mig, saa træde (Since Jesus is my friend, Denne sidste i andet Versemaal end den dansk), Nu hviler Mark og Enge (Now rest beneath the shadow).

Disse 14 Salmer, muligvis enkelte flere, har C. S. Hymnal altsaa tilføjet med os, men det er ikke Salmer, der er af dansk Oprindelse eller oversat fra Dansk.

Saa vender vi os til „Lutheran Hymnary“. De fleste af de oversatte danske Salmer, som er nævnt ovenfor efter C. S. Hymnal findes ogsaa i Lutheran Hymnary og flere andre, alt i alt 55 danske Salmer, men vi skal ikke trætte Læseren med at nævne dem. Af de 55 er 29 a 30 af danske Salmedigtere, og af dem skal vi nævne nogle.

Der er 10 af Kingo: Herre Jesus, kom at røre (Dearest Jesus, draw Thou near me) Lov og Tak og evig Ære (Praise to Thee and adoration), Enhver, som tror og bliver døbt (He that believes and is baptized), O Jesus, søde Jesus, dig (O Jesus, blessed Lord, to Thee), Saa skal da Satans Rige (The kingdom satan founded), Skriv dig, Jesus, paa mit Hjerte (On my heart imprint thine image), Over Kedron Jesus træder (Over Kedron Jesus treadeth), Som den gyldne Sol frembryder (Like the golden sun ascending), Hvor dejlig skal Guds Kirke staa (How fair the Church of Christ shall stand), Din Kærlighed, o store Gud, (Thy love, o gracious Lord and God).

Af Brorson er der: Her kommer, Jesus, dine smaa (Thy little ones, dear Lord, are we), I denne søde Juletid (In this our happy Christmas tide), O Fader, lad dit Ord og Aand (O, Father, may Thy word prevail), Jeg gaar i Fare, hvor jeg gaar (I walk in danger all the way), Op vaag og bed (O, watch and pray), Den store hvide Flok, vi se (Behold a host, arrayed in white).

Følgende 2 af Grundtvig: Guds Ord det er vort Arvegot (God's word is our great heritage), Kærlighed er Lysets Kilde (Love, the fount of light from heaven). Een af Ingemann: Igenem Nat og Trængsel (Through the night of doubt and sorrow).

Af ukendte danske Forfattere er der 4, af hvilke vi skal nævne een i en prægtig Oversættelse: Den signede Dag med Fryd vi ser (O day, full of grace, which we behold). — Der er saa en halv Snes andre af danske, men mindre kendte Forfattere. Det er saa noget af en Oversigt over, hvor mange af vore danske Salmer vi har paa Engelsk — omkring 30 af danske Salmedigtere eller dansk Oprindelse og vel fuldt saa mange flere, som vi har baade paa Dansk og Engelsk. Men det er alt for faa.

Imidlertid — vi er vore norske Brodre Tak skyldige, fordi de i Lutheran Hymnary har taget saa mange af vore kendte og afholdte danske Salmer med.

Paa samme Tid beklager vi, at det er meget faa af vore særlig danske Melodier, der er taget med. Der forekommer kun een af A. P. Berggreen, nemlig „Amen raabe hver en Tunge“, sat til 3 Salmer. Saa er der enkelte af Weyse, særlig kan nævnes „Den signede Dag, som vi nu se.“

For øvrigt skal vi slet ikke indlade os paa Melodierne i denne Bog — kun dette, at det er altfor faa af vore kendte og yndede danske Melodier, vi finder der.

I vor nye danske Salmebog, „Salmebog for Kirke og Hjem“, har vi ca. 100 Salmer af Kingo, ca. 120 af Grundtvig og ca. 50 af Brorson. Af Ingemann 30, altsaa omkring 300 Salmer af disse vore fire bedst kendte og mest yndede danske Salmedigtere. Og saa er der henvend 170 Salmer af andre, mindre kendte danske Forfattere.

Men hvad er saa vundet ved denne Oversigt? Vi mener, der er vundet dette, at Læsernes Opmærksomhed er ledt hen paa, hvorledes vi i den Henseende er stillede. Er der saa en eller flere, der er skikkede til at tage fat paa at oversætte nogle af vore bedste Salmer af danske Forfattere, saa foreligger der nu en Tilskyndelse til at gøre det.

Der har i mindre Kredse været udtalt Tanke om at udgive en Slags Tillæg til C. S. Hymnal. Det kunde vel saa lige saa godt blive et Tillæg til Lutheran Hymnary.

Og der er, saa vidt vi ved, noget i Retning af en engelsk Salmebog, en Samling af Oversættelser fra Dansk m. flere Salmer, under Arbejde, og den tænkes vist paa at udgive den uden Noder og saa henvise for Melodier til forskellige danske Melodisamlinger, netop for at faa dem sunget med danske Melodier.

Tanken er skøn nok, men det forekommer os, at den har den betydelige Mangel, at den ikke giver vore Ynglinger og Piger, der burde oplæres til at synge vore yndede danske Melodier, en Melodisamling i Haand. Skal vor Ungdom lære at elske vore danske Salmer i engelsk Klæde, dragt med danske Melodier, saa maa de have Salmernes og Melodierne for Øje sammen. Det gælder da ogsaa særlig de unge, der vil synge dem med Orgel eller Piano-Spil til.

SAMARBEJDE I VOR JAPANMISSION.

I min forrige Artikel om „Enhed og Samarbejde“ antydede jeg, at 45 Synoder forenede sig den 14. Nov. forrige Aar (1918) til eet Samfund under Navnet: „The United Lutheran Church in America.“

Denne Sammenslutning førte naturligvis med sig, at de to Virksomheder i Japan — „General Council's“ og „United Synod South's“ ogsaa sluttede sig sammen ude paa Missionsmarken til een luthersk Kirke i Japan.

For vore Missionærer og Den forenede dansk Kirke er der i dette Tilfælde, kun eet af to at gøre — enten gaa med i et enigt Samarbejde for een luthersk Kirke i Japan eller helt trække os ud af Missionen i Japan.

Denne sidste har hverken vore Missionærer, ej heller Kirkeraadet Mod til, efter at Herren i rigt Maal har velsignet vort Missionsarbejde i Japan.

Efterfølgende Resolutioner af Missionsræderne og Kirkeraadet samt en Redegørelse af Pastor Nielsen¹ fremlægges herved til Samfunds Venners Overvejelse før Aarsmødet.

Vor Japanmission.

Til Kirkeraadet for den forenede danske evangelisk-lutherske Kirke i Amerika.

Naade, Fred og Velsignelse! Medfølgende Resolution fra „Joint Conference“ Aarsmøde (afholdt i Kamizana 20—26 August d. A.) er vel i sig selv klar nok, men jeg vilde gerne for mit eget Vedkommende føje et Par Bemærkninger til for at klargøre min egen Stilling.

„Joint Conference“ har i de sidste otte Aar haft stor Betydning for vor japanske lutherske Kirke, idet den paa mange Maader har samlet Hjerterne om een stor fælles Opgave. De tre Samfund's Missionærer har ikke alene lært hverandre at kende, men vi er kommet til at føle os som eet baade i Kristus og i hans Gerning. Men vi har alle vidst det sidste Aarstid, at den store „Merger“ i Amerika nødvendigvis maatte medføre en Forandring i vort indbyrdes Forhold herude; saa vore Tanker har ganske naturligt været meget beskæftiget med dette Spørgsmaal.

Det er os „danske“ Missionærer en stor Glæde og Opmuntning, at Missionsræderne af de to store Samfund (nu forenet til et) har været de første til at udtale deres Bekymring for, om vi ikke alle i Fremtiden skulde kunne fortsætte som eet. Under „Joint Conference“ Aarsmøde i Aar var det paa Forslag af en „amerikansk“ Missionær, at vi Fredag den 23de August lod „Joint Conference“ almindelige Forretninger hvile for at tage denne Sag under særlig Overvejelse. Vi samlede da paa den Dag hver Mission for sig for at drøfte den Sag og for at fremkomme med Betænkning og Forslag til et Fællesmøde, der var bestemt til om Aftenen. Da de to Resolutioner saa var bleven oplæst, og vi med Forundring saa paa den fuldstændige Enhed i Ønsker og Planer, var der ikke andet at gøre, end som Dr. Tappard foreslog: „Let us thank God!“ Jeg nævner disse Ting for at vise, at vi som de smaa ikke har krøbet for de store for at faa dette sat igennem.

Vor fælles Begæring er altsaa denne:

1. At hele vor lutherske Mission i Japan ikke længere skal være bare „joint“, men eet, saa der for Fremtiden ikke er „danske“ og „amerikanske“ Missionærer eller „danske“ og „amerikanske“ japanske Præster, Evangelister og Studenter.

2. At hele Arbejdet kommer til at staa under een Missions Styrelse i Amerika, saa der bliver samme Regler og samme Retigheder for alle herude.

3. At Missions-Styrelsen i Amerika bliver en „Japan Committee of the Mission Board of the United Lutheran Church of America“, hvortil een eller flere Medlemmer fra Den forenede danske ev. luth. Kirke i Amerika faar Adgang med lige Tale og Stemmeret.

4. At den forenede D. e. l. Kirke, som hidtil, ikke alene støtter de samme Missionærer, Missionsstationer, japanske Præster, Evangelister, Studenter og andre Arbejdere, men at det hidtidige intime Forhold mellem D. f. d. e. l. Kirke og dens Missionærer fortsættes.

5. At D. f. d. e. l. Kirke i Fremtiden selv bestemmer, hvad nyt Arbejde den har Lyst og

Raad til at optage, hvilke nye Missionærer den vil udsende, og hvor mange japanske Arbejdere og Studenter den kan paatage sig at støtte.

Hvad beholder da D. f. d. e. l. Kirke af de Rettigheder, den hidtil har haft?

1. Som hidtil tager den selv Bestemmelse om det aarlige Budget til sin Del af Japanmissionen.

2. Som hidtil beholder den de samme Missionærer, Missionsstationer, japanske Arbejdere, Studenter o.s.v.

3. Som hidtil modtager den Besøg af sine egne Missionærer, naar de er hjemme paa Ferie, men vil desforuden, efter fælles Overenskomst, kunne modtage Besøg af andre lutherske Missionærer fra Japan under deres Ferie, medens D. f. d. e. l. Kirkes Missionærer ved Lejlighed ogsaa kan tale Missionens Sag i de amerikanske Kirker. Dette kan vist for Menighederne hjemme have god Virkning i bedste Retning.

Hvad vil D. f. d. e. l. Kirke vinde ved den nye Ordning?

1. Den vil faa i det mindste en Mand (den eller de, der kommer med paa „Japan Committee“) i sin Midte, der om kort Tid vil faa ganske betydelig udvidet Kendskab til hele det lutherske Arbejde i Japan, hvad kun faa, om nogen, i Samfundet nu har; og dette fordi denne „Japan Committee“ vil faa meget med Missionen herude at gøre og vil komme til at sætte sig ganske betydeligt ind i vore Forhold.

2. Den vil gennem sit Medlem eller Medlemmer paa „Japan Committee“ faa bestemmende Indflydelse paa hele det lutherske Arbejde i Japan. Paa denne Maade kan der træffes Bestemmelse om den bedste Ordning paa alle Sager i Forhold til hele Arbejdets Krav, uden at der skal tages Hensyn til de mange underordnede Spørgsmaal, som hidtil har meldt sig saa ofte, fordi vi har været tre Missioner til Trods for vor „Joint Conference.“

Og naar vi tænker paa, hvor overordentlig lidt D. f. d. e. l. Kirke har forsøgt at kontrollere denne Mission hidtil, da mener vi, at den gennem „Japan Committee“ vil faa ikke saa lidt mere at sige end Tilfældet hidtil har været.

3. Den vil faa bestemmende Indflydelse paa Præsteseminariets Fremtid og Drift, — hvad den slet ikke har haft hidtil, da Seminariet har været kontrolleret absolut af een Mission, og D. f. d. e. l. Kirke kun har haft den Pligt at holde en Lærer ved Skolen mod at faa sine Studenter uddannet der, — mildest talt en meget utilfredsstillende Ordning, som slet ikke er gaet af uden Brydninger.

Hvad vil Missionen herude vinde ved den nye Ordning?

1. Noget lignende som de allerede Magter vandt, da Generalissimo Foch blev Leder for hele deres Styrke paa Vestfronten i Europa.

2. De tre Missioners japanske Arbejdere vil komme til at staa sammen som een Styrke over for de store Opgaver, hvad der er saa langt fra, da altid har gjort hidtil. Der har ofte, for ofte, blandt dem været ført den gamle Tale: „Jeg hører Paulus til“, „Jeg hører Apollus til“, og af den Grund er Kræfterne ikke altid bleven anvendt paa bedste Maade.

3. Størst Betydning vil det faa for vort Præsteseminarium. Dette er den allervigtigste Gren af vort Arbejde, om vor Kirke skal kunne staa Maal i Gerningen i dette Land. Kan vi ikke opfostre et dygtigt indfødte Præstekab, saa kan vi ligesaa godt nedlægge vore Vaaben først som sidst, for da har vi ingen Fremtid. Derfor er det af den allerstørste Betydning, at vi alle med forenede Kræfter staa sammen om denne Gren af Arbejdet,